

IX.

To Breve fra David Grønlund til Klevenfeldt.*Ved Holger Fr. Rørdam.*

I Historisk-biografiske Samlinger (S. 185-220) har afdøde Professor P. N. Thorup meddelt en interessant Levnetsbeskrivelse af den hæderlige Præst og flittige historiske Samler David Mogensen Grønlund. Som Tillæg til Biografien er der føjet nogle Breve fra den berømte Klevenfeldt, hvoraf flere imidlertid ikke ere lette at forstaa, da de tilsvarende Breve fra Grønlund mangle. Her meddeles nu et Par af disse¹; hvad der mest har interesseret mig i dem, er Efterretningen om et nu ubekendt Billede af Kingo, som det maaske efter de her angivne Oplysninger var muligt at komme paa Spor efter.

1.

Højædle og Velbaarne

Hr. Conferentz-Raad!

Saa kiært som det skulle være mig at kunde tilstrækkelig opfylde Deres Velbaarnheds Attraa i at faa Oplysning om de Marquardsener, saa lidet har ieg hidintil haft Lejlighed til at faa det nok opdaget formedelst Stædets fraliggende, ieg har ved Præsten endelig faaet følgende.

I Lem Sogn, Bølling Herred, Lundenæs Amt har ligget en Gaard Tredie kaldet, nær ved samme laa 2de Stæder, som kaldtes Øster Tredie, som siden er nedbrudt, og flyttet et andet Stæd i Sognet, og kaldes nu Nyegaard, ligesom der er endnu i Sognet 2de. smaa Bønder-Stæder kaldet Vester-Tredie. Ovente Herre-Gaard Tredie er formedelst Torden afbrændt, da Knud Sørensen Marquardsen beboede den, og derefter forflyttet østerligere, og da blev kaldet Holmgaard, hvilket Navn den endnu bærer. Dens Eyere er for nærværende Tiid Niels Rindum en Borger i Ringkiøbing.

¹ Af *Klevenfeldts* Samlinger i Gehejmearchivet.

Hvad Vaaben disse Marqvardsener har ført, kand ikke udfindes af Gravsteene eller Kiister, saasom intet deraf er i Kirken, men paa de øverste Kirke Stoele findes malede Vaaben, saasom, paa de 2de øverste Fruentimmer Stoele staar 2de Vaaben, som ere liige i Aarstal og Bogstaver, over begge 1597, neden under I. M. D. F.; paa det eene Vaaben er et Dyr med spidse Ører, som rækker Tungen ud af Halsen og viiser Tænder, synes ligesom at komme op af et Bierg. Paa det andet Vaaben sees allerøverst en Urte-Potte med tre Lillier, hvoraf de toe bøyer sig krum til Siden², midt i Vaabenet ere nogle Stræger paa tvers.

I Karle Stoelene lige over for staar og 2 Vaaben, over begge ere det Aarstal 1606, paa det eene Vaaben er øverst at see en Urte-Potte med Roser³, og midt udi ere Fugle med sorte Mæb, af hvilke den eene staar ovenfor de andre, neden under samme Vaaben findes de Bogstaver S. I. A. K. M., dette sidste Bogstav, staar lidet fra de andre. Paa det andet Vaaben sees en Stierne baade øverst og midt med malede figurer, der under staar og S. I. A. K. F., dette sidste Bogstav er lidt skilt fra de andre.

Dette er alt, hvad ieg hidintil har kundet tilveye-bringe, ieg skal endnu gjøre Forsøg, om der ved nærværende Eyere i Ringkiøbing Niels Rindum kand faaes nogen Efterretning, da den siden skal følge.

Hvad Gram-Gaard angaar og hvilke Reventlauer der har boet paa Gram, har ieg ikke kundet faae nogen Efterretning om; Jeg har vel i gamle Grevinde Schacks Tiid haft Gram Dokumenter under Hænder, men af dem har ieg ikke fundet de gamle Eyere videre end ieg forhen har haft den ære at mælde, vel veed ieg, at den unge Grev Schack til Gram, som nu opholder sig paa Giese-Gaard, har en Genealogisk Tabell over sin opstigende Linie, iblant

² Denne Urtepotte med tilhørende Liljer er efter den i det følgende Brev omtalte Tegning en Hjelm med to Vesselhorn.

³ Urtepotten med Roser er en Hjelm med Fjærbusk.

samme de Reventlauer, men om den er tilforladelig, og deraf skulle være Eyere til Gram, kand ieg ikke sige, ieg taledede vel kortelig med ham nu han var paa Gram, men fik ikke Leylighed dengang at tale med ham herom, men tænkte endnu engang at tale med ham, men han reyste bort for hastig.

Hvad Biskop Kingo angaar, da staar han roelig i sin Gaard endnu, og den gode Hr. Thomsen, som hafde lovet Deres Velbaarnhed samme, har heri viist sig lige saa ærlig som i andre Tilfælde nyelig, da han har pantsat paa første Prioritet Gods paa 2de Stæder, thi da han for 2 Aar siden solgte Gaarden her i Riibe, hvor Kingo staar, solgte han med Gaarden Kingo, og derved overdrog den i Organistens⁴ Hænder, som veed at sætte Priis paa denne syngende Mand, thi da ieg bød ham 2 Ducater for den, blev det Bud meget ringe anseet⁵.

Her i Riibe gaar vi og venter paa en Biskop, følede hvad vi haver mistet⁶, og neppe faar hans liige, nogle taler om Provst Cloed i Fridericia, eller Provst Hvid i Kiøbenhafn, men Tiden vil give det⁷, mange derimod søger over, at vores Stift-Amtmand⁸ blev forbigaaet ved Formælingen med Ridder-Ordenen, da hans yngre Broder fik den, om det var et Naades-Tegn, for at spare ham for Bekostningerne, kand ieg ikke vide.

⁴ Af en Notits i *Frosts* Efterretninger om Ribe Domkirke, S. 50 Anmærker jeg antage, at denne Organist hed *Nissen*, hans Enke ægtede 1783 Præsten *Knud Dockedall* i Østerlinnet, der endnu levede 1798. Skulde dette kunne lede til nogen Oplysning om Maleriet?

⁵ *Klevenfeldt* siger i sit Svar: „Biskop Hagerup har fortalt mig, at mand har vildet nøde ham *Kingo* paa. — Jeg gaf gjerne 10 Rdlr., om han var at faa derfor.“

⁶ *Dr. Ejler Hagerup* blev 1773 Biskop i Ribe, men allerede Aaret efter forflyttet til Bergen.

⁷ Ingen af de nævnte Mænd fik Embedet, men derimod Præsten *Tønne Bloch* i Middelfart.

⁸ *Theodosius v. Lewetzau*.

Min Søn, som nu er i Kiøbenhavn, har vel haft den Ære at giøre sin Opvartning for Deres Velbaarnhed, som ieg og er forsikret, at han har en fortroelig Fader at holde sig til i alle ham mødende Omstændigheder, og har befaleet ham, hos Dem at søge Raad i hvad han behøver. Var ieg ikke forsikret om Deres Velbaarnheds Bevaagenhed, ville ieg med mange Ord udbede mig samme for ham. Skulde Provst Cloed i Fridericia blive forflyttet, vil ieg bede, at Deres Velbaarnhed da vil have mig i Ihukommelse hos Biskop Hagerup, som har lovet mig alt got, saavelsom paa andre Stæder, og om Sogne-Præsten her ved Kirken, Hr. Fog, skulle komme til Fridericia, ieg dog kunde ham succedere; kunde den motive hjælpe noget, at ieg har haft 19 Børn, og af samme endnu 6 levende, ville ieg vel lægge den til, i den Fald kand ieg vel kaldes en Patricius, men Census fattes mig, undtagen saavidt den er i disse Tider en Byrde.

Næst all Velsignelses Erønskning er ieg stedse forbunden at være

Riibe, d. 4 Nov. 1774.

Deres Velbaarnheds
underdanige tiener
D. M. Grønlund.

2.

P. M. til Hr. Conferentz-Raad Klevenfeldt.

Til meere Oplysning om de Marqvardsener fra Tredie, nu Holm-Gaard, som jeg forhen har mældet om, er dette: at Erich Blich var Capitain, og var i en deel Giæld til nogle Bønder, til hvis Betaling skeede Ride-Mænds Tog af 22. Dec. 1670, effter hvilket endeel Enge fra Holmgaard blev udlagt til Bønderne.

Hans Hustrue Inger Knuds Dr er effter Kirke-Bogens Udviisning fød 1626, døde 1718, var 91 aar 5 Maaneder nogle Uger og Dage gammel, kom til sidst i stor Armod, og maatte flytte fra Holmgaard til en Degne-Boel, som ligger lidet fra Lem Kirke, hvor hun af Barmhiertighed nød af den iboende Mand hendes Ophold, indtil hun døde.

Endelig har ieg ved en god Ven faaet aftegnet de i Lem Kirke paa Kirke-Stoelene værende Vaaben, hvilke herved følger saaledes, som de mig ere tilstillede, hvorved erindres: 1. At de i Kirken ere malede paa Lærred. 2. ere med Søm slagne fast paa Stoelene. 3. Der syntes og ligesom nogle Tegn af Bogstaver paa det eene Vaaben, men vare saa afslitte, at de ikke kunde kiændes.

Den nu værende Eyere Niels Rindum i Ringkiøbing bekymrer sig meere om, hvad en Tønde Sild eller Tiære koster, og hvorledes han kand giøre sit Korn og Smør fra Holm-Gaard i Penge, som en ægte Jydsk Kiøbmand, end at udlede de Antiquiteter, som kunde findes om Gaarden, eller dens successive Eyere. Det eneste, han veed, er, at da Tredie ved Torden afbrændte, blev den flyttet ned paa et Holm-Stæd og incorporeret med Holm-Gaard, og bygget sammen paa Marken Østen for Engene, hvor den nu er bestaaende. — Dette er alt, hvad ieg om denne Gaard har kundet skrabe sammen, kand det være til nogen Nytte, er det mig en Fornøjelse. Riibe, 14 Dec. 1774.

D. M. Grønlund.
